

ЕМИЛ ВЕРХАРН

ОПДОРСКИЯ ПАНАИРЪ

Превод от френски: Светослав Минков, 1925

chitanka.info

Всъка година, презъ юлий, единъ прочутъ панаиръ на коне обкичва съ знамената на увлечение и радостъ малкото селце Опдоръ, разположено на границите между Фландрания и Брабантъ.

Около единъ широкъ четирижгълникъ, блъстящъ сръдъ трева и прободенъ отъ брестове, ясени и върби, се редятъ къщите — съ стени като бъли рокли, съ покриви като червени похлупки — и се гледатъ една друга презъ измитите и ясни очи на прозорците. Накрая е църквата и нейната камбанария съ позлатенъ пътятъ, а до тъхъ — бедното разградено гробище.

Селището е мълчеливо, печално, скромно. Тамъ хората работятъ планомерно и бавно, съ лениви ръце, сякашъ искатъ да размотаятъ ценното и полезно кълбо на времето, безъ да забъркатъ нишката.

Презъ седмицата, отъ избитъ се носи миризма на масло и млъко. Вечеръ, бавни стада крави се завръщатъ отъ водопой и отъ ливадите съ подсвирването на говедаря задъ тъхъ. Чува се мучене, една врата се затваря съ скръцване. Само въ недъленъ денъ камбанните удари на кулата раздвижватъ малко благочестивия и задушевенъ животъ. Хората забързватъ къмъ църква, за литургия, за вечерня. Веднага въ понедълникъ оживлението отново утихва и всичко се връща въ своя обикновенъ и спокоенъ редъ.

Опдорския панаиръ е прочутъ. Още отъ ранни зори тамъ пристигатъ необучени жребци, които се клатятъ съ ситенъ младежки тръсъ до своите майки; грамадни коне, водени за юздите отъ чифликчийски слуги; говеда за орань, още издържливи и здрави за работа, следъ толкова жътви и сеидби, следъ толкова умора изъ мекия и плодороденъ черноземъ на фламандските есени.

Тъ минаватъ край бараките и палячовците ги плашатъ съ своя кръсъкъ, биятъ ги по задниците съ дървени сабли, гаврятъ се на неодълания имъ вървежъ, смъятъ се на плешивите имъ опашки и на обрасналите имъ съ косми копита, голъми и кръгли като огромни гъби. Между чифликчиите и клоуните се завързватъ препирни: едините проявяватъ гнева си съ юмручни удари, а другите — сръчни и весели — отхвърлятъ нападките съ ржкомахания и презрителни жестове. Шумътъ възраства, ударя се о афишиите, разбива се въ улиците и уличките отъ платна и се смъсва съ цвиленето, съ ританиците и съ галопния тропотъ като нѣкакво тежко търкаляне по камъните. Когато тромбоните, тубите, барабаните и тъпаните излѣзватъ на сцената,

човѣкъ би казаль, че цѣлото село се превръща въ единъ грамаденъ букетъ отъ шумъ, чито остри звукове, смѣли свирки и страшна врѣва изглеждатъ като груби, злокобни и огнени цвѣта.

При все това, въпрѣки ежегодното лудо веселие на този празникъ, хората отъ околностите идватъ все по-малко и по-малко. Тѣ иматъ своите основания за това.

Нѣкога, архиепископитѣ отъ Гандъ и Турне изпращаха тукъ своите коняри, тукъ голѣмитѣ абатства въ Авербодъ и Перкъ си избраха добитъкъ, а най-главно — всѣки петь години погребалнитѣ власти отъ малкия градецъ Термонда водѣха на панаира своята най-хубава колесница, возена отъ четири коня, стари и мѣршави, които следъ нѣколко годишна служба трѣбаше да бѫдатъ смѣнени, за да не се подхврлятъ на критика богато натруфенитѣ погребални шествия.

Тутакси щомъ се дадѣше знакъ за пристигането на колата, палячовцитѣ се накачваха по естрадитѣ и се изморяваха въ луди препирни. По жглитѣ на колесницата стоеха заковани четири позлатени скелета. Единъ клоунъ щипѣше долната имъ челюсть, другъ забождаше цвѣта въ орбититѣ имъ. Музикантитѣ разнозваха съ надути бузи буйни траурни маршове, раздразненитѣ маймуни се гърчеха и подскачаха върху металическите прѣчки, а укротителката сграбчаваше главата на увитата около тѣлото си змия и протѣгаше отворената ѹ уста къмъ мрачната кола, която приближаваше.

Колесницата минаваше бавно презъ циничния и чудноватъ карнавалъ, като докосваше съ фенеритѣ и съ чернитѣ си драперии просташкитѣ и ярко изписани декори, залепенитѣ въ безпорядъкъ афиши и празнословия, висящитѣ знамена и байракета. Тя бѣше пълна съ бездѣлници и улични момичета, които танцуваха и се блъскаха върху дѣскитѣ, дето слагаха ковчезитѣ. На капрата заемаха място единъ-двама епитропи. И за да не липсва нищо на светотатството, пламъцитетѣ на четиригълата свѣтѣха зловещи и излишни.

Коларя слизаше въ странноприемницата „Тримата Царе“, веднага разпрѣгаше и продаваше животнитѣ си, на които дерачитѣ хвърляха око, и бѣзо купуваше други, безъ много да се пазари: погребалнитѣ власти въ Термонда бѣха богати.

И като се разплащаше съ гостилиничарката, той изпиваше на единъ дѣхъ чашата си, почистваше хамутитѣ, отпускаше или стѣсняваше съ по една дупка кайшитѣ, споредъ рѣста на новитѣ коне,

които този път биваха четири хубави кобили, гаменитъ и епитропитъ кацваха върху дъските и капрата и подмладения екипажъ потегляше.

Той следваше същия път, по който беше дошълъ. Но сега, посмирени и почти съ уважение, панаирджииятъ прекъсваха своите дяволии предъ неговия внушителенъ изгледъ. Обхващаше ги нѣкакво очудване, па даже и страхъ, а женитъ имъ почваха да се кръстятъ. Смъртъта, която сутринъта изглеждаше пребита отъ умора, куца, слаба и загиваща, се завръщаше весела и натруфена, като отъ нѣкакво победоносно завоевание.

Но веднъжъ, преди двайсетина години — оттогава, та и до днесъ още, една черна сѫдба тежи надъ панаира — избранитъ коне бѣха толкова буйни и непокорни, че се понесоха като вѣтъръ отъ селото. Тѣ събориха баракитъ и скелитъ и, подплашени по пътя отъ едно плашило, което стърчеше край една нива, бѣсно се впустнаха напредъ. Тѣзи, които бѣха покатерени въ колата, изпаднаха въ неописуемъ страхъ. Нѣкои скочиха съ рискъ да се пребиятъ върху насипитъ отъ мека пръсть, а трети сгущени, единъ до другъ, нададоха такива силни викове, че предъ вратитъ на чифлициятъ наизкачаха хора съ издигнати къмъ небето ръце. Цѣла освѣтена, съ развѣни драперии и съ гърмящи колела, погребалната колесница премина като мрачна буря. Фенерите треперѣха върху подставките, разглобения кръстъ се люшкаше съ всичка сила налево-надясно, сребърните ресни се късаха о храстите и по клоните оставаха да висятъ черни парцали.

Отъ стените на Термонда хората виждаха приближаващата се стихия и ужасътъ бѣше голѣмъ. Страхуваха се най-много за почтените и безсъмнено бележити епитропи, чиито нозе не бѣха вече достатъчно пъргави, за да скочатъ на земята.

Бѣсната варварска колесница премина цѣлия градъ. Понесоха се викове и вопли. Ужасътъ летѣше отъ къща въ къща, отъ кварталъ въ кварталъ. Виждаха се майки да простиратъ ръце къмъ своето момче или момиче, които вихрушката отнасяше. Единъ старецъ бѣ прекатуренъ. Улиците опустѣха. Бледни лица се залепиха по прозорците. Следъ колата тичаха задъхани хора. На голѣмия площадъ звънаря поиска да бие тревога, но смъртъта препускаше съ такава бързина, че свѣткавицата на нейния ходъ поразяваше вече другия край на предградията.

Лудитъ коне, побѣлѣли отъ запѣнена поть и съ разкървавени уста, спрѣха едва предъ стената на едно гробище. Едно момиченце бѣ убито, кракътъ на единъ епитропъ — счупенъ. Всички други се надигнаха ранени. Само коларя се измѣкна безъ нито една драскотина и понеже неговитъ коне постепенно се съвзѣха отъ уплахата, той посрещна края на приключението съ смѣхъ.

Но страхътъ у тълпитъ остана траенъ. Какво бедствие предвещаваше това голѣмо зло? Трупаха се молитви върху молитви. Нищо не помогна.

Презъ безкрайната зима, града бѣ опустушенъ отъ непозната треска, а Шелда три пжти наводнява. Улиците, презъ които премина колесницата, бѣха засѣгнати първи. Смъртъта се прострѣ чакъ до Опдоръ.

Колко много изгуби отъ своето спокойствие спретнатото и блѣстящо селце! Тамъ умираха всѣки денъ. И това продължаваше месеци и месеци, толкова дълго, че гробището трѣбаше да се разшири.

Днесъ, спомена за това мрачно събитие почти никакъ не е отслабналъ: казватъ даже, че, не следъ много, години, прочутиятъ Опдорски панаиръ ще бѫде зачеркнатъ въ календаритъ.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.